

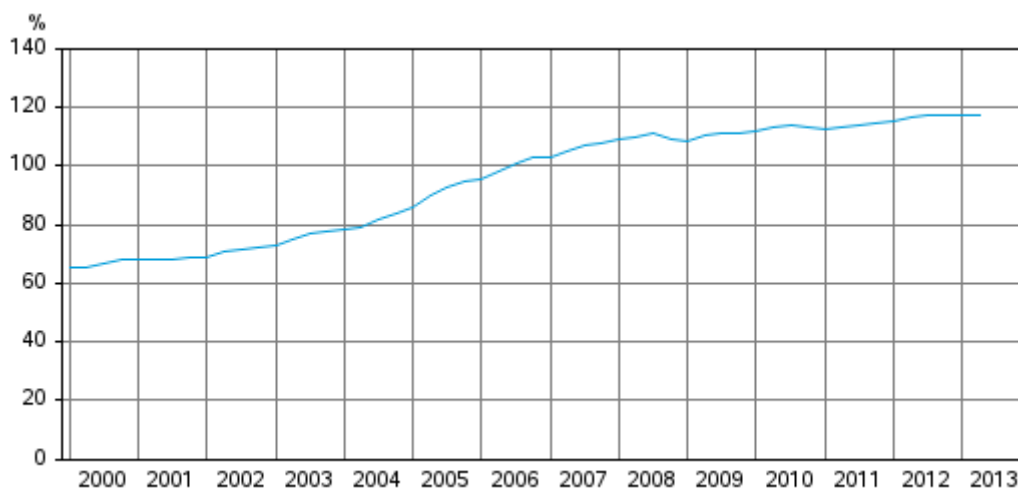
Rahoitustilinpito

2013, 2. vuosineljännes

Kotitalouksien velkaantumisaste pysyi ennallaan vuoden 2013 toisella neljänneksellä

Kotitalouksien velkaantumisaste pysyi paikoillaan 117,6 prosentissa vuoden 2013 toisella neljänneksellä. Vuoden takaisesta velkaantumisaste on kohonnut yhden prosenttiyksikön. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen rahoitustilinpitotilastosta.

Kotitalouksien velkaantumisaste



Vuoden 2013 toisen neljänneksen aikana kotitalouksien lainavelkakanta ja käytettävissä oleva tulo kasvoivat samassa suhteessa, minkä seurauksena kotitalouksien velkaantumisaste pysyi paikoillaan 117,6 prosentissa. Kotitalouksien velkaantumisaste lasketaan suhteuttamalla kotitalouksien lainavelat neljänneksen lopussa edeltävien neljän vuosineljänneksen yhteenlaskettuun käytettävissä olevaan tuloon.

Vuoden 2013 toisen neljänneksen lopussa kotitalouksilla oli yhteensä vajeat 229,3 miljardia euroa rahoitusvaroja ja 134,6 miljardia euroa velkoja. Neljänneksen aikana rahoitusvarat lisääntyivät velkoja enemmän, minkä seurauksena kotitalouksien nettorahoitusvarat, eli varojen ja velkojen erotus, kasvoivat 1,8 miljardilla 94,6 miljardiin euroon.

Kotitalouksien sijoituskäyttäytyminen oli varsin maltillista vuoden 2013 toisella neljänneksellä. Matalan korkotason jatkuessa kotitaloudet siirsivät edelleen varojaan määräaikaistalletuksista käteistalletuksiin. Nettomääräisissä sijoituksissa noteerattuihin osakkeisiin nähtiin selviä piristymisen merkkejä edellisellä neljänneksellä, mutta nyt sijoitukset kääntyivät takaisin negatiivisiksi.

Kuten edelliselläkin neljänneksellä yritysten velkarahoitus, eli lainavelat ja velkapaperimuotoinen rahoitus yhteensä, kasvoi. Velkarahoitusta lisättiin lainanotolla. Yritysten velan kokonaistasossa ei kuitenkaan tapahtunut juurikaan muutosta, sillä velkaa vastaavasti pienensi noteerattujen osakkeiden markkina-arvon heikkeneminen. Kun yritysten rahoitusvarat jatkoivat laskuaan, heikkeni yritysten nettorahoitusasema -209,7 miljardiin euroon, mikä on 28,9 miljardia vähemmän kuin vuosi sitten. Rahoitusvaroja supisti etenkin talletusvarojen hupeneminen.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Yritysten velat, milj. euroa.....	4
Liitetaulukko 2. Kotitalouksien käytettävissä oleva tulo, lainavelka ja velkaantumisaste.....	4

Kuviot

Liitekuviot

Liitekuvio 1. Kotitalouksien sijoitukset talletuksiin, noteerattuihin osakkeisiin ja rahastoihin.....	6
Liitekuvio 2. Kotitalouksien rahoitusvarat.....	6
Liitekuvio 3. Kotitalouksien nettorahoitusvarojen muutos edellisestä neljänneksestä.....	6
Laatuseloste: Rahoitustilinpito.....	7

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Yritysten velat, milj. euroa

Rahoitusvaade	Vuosi/Neljännes					
	2012/I	2012/II	2012/III	2012/IV	2013/I	2013/II
Vaateet yhteensä	517 224	502 871	505 449	510 073	532 054	532 857
Rahamarkkinainstrumentit	5 616	6 116	5 835	4 927	5 891	5 935
Joukkovelkakirjalainat	26 122	26 945	30 338	33 181	33 915	33 429
Johdannaiset	5 665	6 683	6 479	5 117	3 897	4 965
Lainat	174 854	174 210	173 481	172 638	173 887	175 250
Noteeratut osakkeet	107 089	92 021	96 257	102 534	104 313	101 663
Noteeraamattomat osakkeet ja muut osuudet	144 508	143 143	139 778	140 611	159 201	160 432
Muut saamiset ja velat	53 370	53 753	53 281	51 065	50 950	51 183
Nettorahoitusvarat	-194 680	-180 751	-180 325	-180 582	-204 831	-209 650

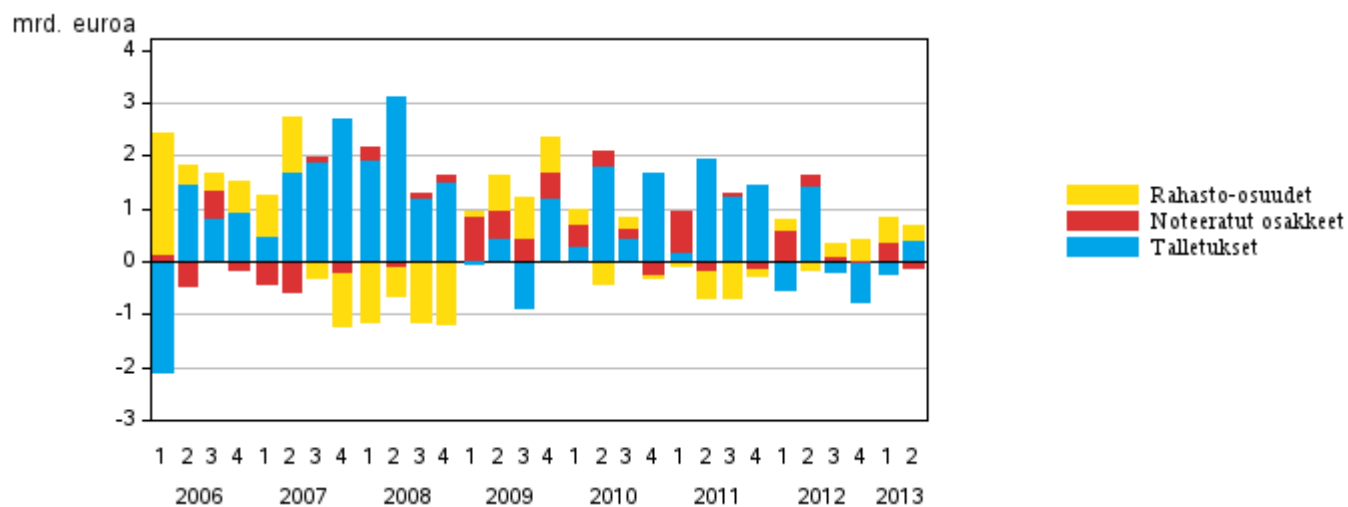
Liitetaulukko 2. Kotitalouksien käytettävissä oleva tulo, lainavelka ja velkaantumisaste

Vuosi/Neljännes	Käytettävissä oleva tulo (neljän ed. neljänneksen summa), milj. euroa	Lainavelka, milj. euroa	Velkaantumisaste, %
2000/I	59 765	38 914	65,1
2000/II	60 780	39 874	65,6
2000/III	61 469	41 127	66,9
2000/IV	61 671	41 864	67,9
2001/I	62 771	42 602	67,9
2001/II	63 918	43 484	68,0
2001/III	64 945	44 312	68,2
2001/IV	65 585	45 062	68,7
2002/I	66 558	45 591	68,5
2002/II	66 509	46 960	70,6
2002/III	67 345	48 172	71,5
2002/IV	68 808	49 794	72,4
2003/I	69 668	50 702	72,8
2003/II	70 106	52 623	75,1
2003/III	71 157	54 864	77,1
2003/IV	72 605	56 232	77,4
2004/I	73 643	57 637	78,3
2004/II	75 796	60 099	79,3
2004/III	75 927	62 096	81,8
2004/IV	76 341	64 211	84,1
2005/I	76 134	65 652	86,2
2005/II	76 114	68 459	89,9
2005/III	77 002	71 192	92,5
2005/IV	77 668	73 695	94,9
2006/I	78 731	75 280	95,6
2006/II	79 486	78 236	98,4
2006/III	80 074	80 603	100,7
2006/IV	80 829	83 149	102,9
2007/I	82 183	84 879	103,3
2007/II	83 276	87 574	105,2

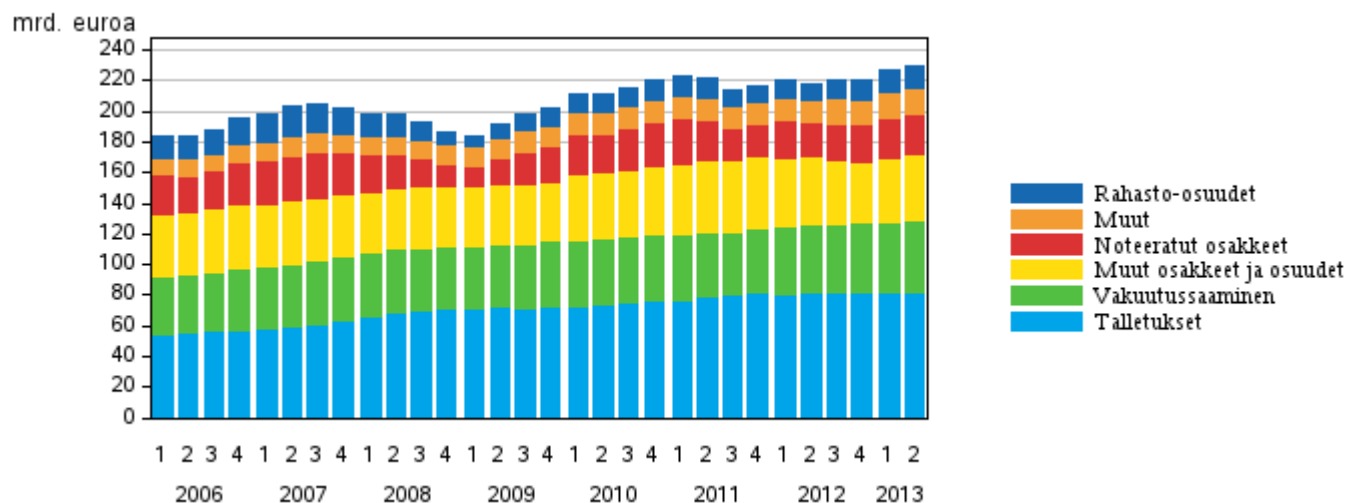
Vuosi/Neljännes	Käytettävissä oleva tulo (neljän ed. neljänneksen summa), milj. euroa	Lainavelka, milj. euroa	Velkaantumisaste, %
2007/III	84 519	90 339	106,9
2007/IV	85 715	92 323	107,7
2008/I	86 061	94 076	109,3
2008/II	88 061	96 539	109,6
2008/III	88 761	98 508	111,0
2008/IV	90 702	99 148	109,3
2009/I	91 785	99 791	108,7
2009/II	91 720	101 275	110,4
2009/III	92 796	102 910	110,9
2009/IV	93 747	104 460	111,4
2010/I	94 387	105 769	112,1
2010/II	95 331	107 910	113,2
2010/III	96 426	109 588	113,6
2010/IV	98 164	111 045	113,1
2011/I	99 371	112 005	112,7
2011/II	100 880	114 031	113,0
2011/III	101 782	115 835	113,8
2011/IV	102 051	117 309	115,0
2012/I	102 981	118 519	115,1
2012/II	103 597	120 767	116,6
2012/III	104 411	122 548	117,4
2012/IV	105 143	123 380	117,3
2013/I	105 729	124 361	117,6
2013/II	106 435	125 188	117,6

Liitekuviot

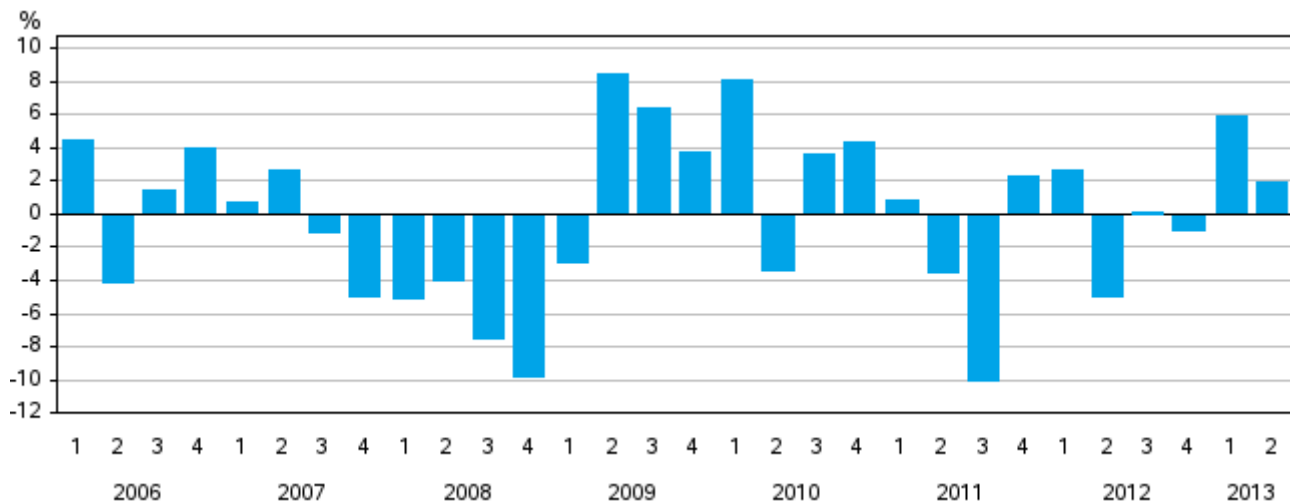
Liitekuvio 1. Kotitalouksien sijoitukset talletuksiin, noteerattuihin osakkeisiin ja rahastoihin



Liitekuvio 2. Kotitalouksien rahoitusvarat



Liitekuvio 3. Kotitalouksien nettorahoitusvarojen muutos edellisestä neljänneksestä



Laatuseloste: Rahoitustilinpito

1. Tilastotietojen relevanssi

Rahoitustilinpito on osa kansantalouden tilinpidon järjestelmää. Se kuvaa kansantalouden kaikkien sektoreiden rahoitustaseita sekä virtoja, joihin kuuluvat rahoitustaloustoimet ja muut muutokset. Rahoitustaseet ovat tilastointijakson lopun rahoitussaamisten ja velkojen kantoja. Rahoitustaloustoimet puolestaan ovat tilastointijakson aikana tehtyjä taloustoimia, jotka vaikuttavat rahoitustaseisiin. Rahoitustilinpito on keskeinen tilasto rahapolitiikan ja rahoitusmarkkinoiden vakauden seurannan kannalta. Tilastokeskuksessa laaditaan rahoitustilinpidon lisäksi erillistä julkisyhteisöjen rahoitustilinpitoa.

Tilasto laaditaan Euroopan tilinpitojärjestelmän (EKT 1995) edellyttämällä ja siten kansainvälisesti vertailukelpoisella tavalla. Euroopan tilinpitojärjestelmä on kuvattu käsikirjassa EKT 1995, Euroopan Yhteisöjen tilastotoimisto Eurostat, 1995. Käsikirjan luvuissa 5-7 käsitellään rahoitustilinpitoa. Rahoitustilinpidossa noudatetaan talousyksiköiden luokittelussa institutionaalista sektoriluokitusta (Sektoriluokitus 2000) ja rahoitusinstrumentteja luokiteltaessa rahoitusvaadeluokitusta (Rahoitusvaadeluokitus 1996). Käytetyt sektori- ja vaadeluokitukset on kuvattu tämän sivuston kohdassa Luokitukset.

Rahoitustilinpidon neljännesvuositietojen tuotanto perustuu Euroopan keskuspankin suuntaviivoihin (ECB/2002/7 ja ECB/2005/13). Vuositietojen tuotanto perustuu Euroopan unionin neuvoston asetukseen Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä yhteisössä (EC No 2223/96) sekä tähän asetukseen liittyvään tietojen lähettämisohjelmaan (EC No 1392/2007).

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Rahoitustilinpito on pääasiassa muista tilastoista johdettu tilasto. Tilaston laadinnassa käytetään lähteinä paitsi rahoitustilastoja myös muita sektori- tai vaadekohtaisia tase- ja virtatietoja sisältäviä tilastoja ja aineistoja. Suurin osa tietolähteistä on saatavissa neljännesvuosittain, mutta joitakin lähteitä on käytettävissä vain vuositasoisina. Lähdetiedot sovitetaan yhteen tasapainotetuksi kokonaisuudeksi.

Tärkeimmät tietolähteet

Rahalaitosaineisto

Suomen Pankin rahalaitosaineistosta saadaan rahalaitosten tase- ja virtatiedot neljänneksittäin.

Sijoitusrahastoaineisto

Suomen Pankin sijoitusrahastoaineistosta saadaan sijoitusrahastojen arvopaperisalkun rakenne ja sijoitusrahastojen rahasto-osuuksien omistajasektorijakauma neljänneksen lopussa. Lisäksi saadaan tiedot sijoitusrahastojen arvopaperisalkkuun liittyvistä virroista neljänneksen aikana.

Maksutase

Suomen Pankki laatii Suomen maksutasetilaston, joka on rahoitustilinpidon tärkein ulkomaatsektorin tietolähde. Maksutasetilastossa kuvataan kansantalouden ulkoista tasapainoa eli kotimaan ja muun maailman välisiä taloussuhteita. Maksutasetilaston kirjaukset ovat pääosin yhtenevät kansantalouden tilinpidon periaatteiden kanssa.

Arvo-osuusrekisteri

Noteerattujen osakkeiden laskentaan käytetään Euroclear Finland Oy:n ylläpitämän arvo-osuusrekisterin tietoja. Rekisteristä saadaan neljännesvuosittain kunkin arvo-osuusjärjestelmään kuuluvan osakesarjan sektorikohtaiset omistukset kappaleittain sekä osakkeiden kurssit neljänneksen lopussa.

Vakuutusyhtiöiden sijoitusseuranta- ja tilinpäätöstiedot

Finanssivalvonta (Fiva) kerää tietoja vakuutuslaitosten sijoituksista neljännesvuosittain ja tilinpäätöstiedoista vuosittain. Aineisto on rahoitustilinpidon kannalta merkittävin tietolähde vakuutuslaitosten tilastoinnissa.

Valtion liikekirjanpito

Valtion liikekirjanpito pitää sisällään valtion virastojen ja rahastojen kirjanpidon. Liikekirjanpidon tasetilejä käytetään päätietolähteenä valtion rahoitustilien laadinnassa. Neljännesvuositaseista aineistoa ylläpitää Valtiokonttori.

Valtiokonttorin velkaraportit

Valtion velan laskenta perustuu suurelta osin Valtiokonttorin kuukausittain julkaisemaan valtion velkaraporttiin. Neljännesvuosittain saatava raportti sisältää tietoa nimellis- ja markkinahintaisesta velasta vaateittain ja valtion johdannaisista.

Kuntien ja kuntayhtymien talous neljännesvuosittain

Kuntien ja kuntayhtymien talous neljännesvuosittain -tilasto kuvaa Suomen kuntien ja kuntayhtymien talouden kehitystä Manner-Suomessa vuosineljänneksittäin. Tilaston tietoja käytetään sekä rahoitustilinpidon että julkisyhteisöjen rahoitustilinpidon lähtötietoina.

Kuntien taloustilasto

Paikallishallinnon tärkein tietolähde on Tilastokeskuksen tuottama Kuntien ja kuntayhtymien taloustilasto, joka sisältää vuositietoja kuntien ja kuntayhtymien menoista ja tuloista, varoista ja veloista sekä toiminnasta. Kuntien ja kuntayhtymien sekä niiden liikelaitosten tasetietoja ja rahoituslaskelmatietoja käytetään rahoitustilinpidon laadinnassa.

Yritysten rakennetilasto

Yrityssektorin rahoitustaseen päätietolähde on Tilastokeskuksen yritysten rakennetilaston tietokanta, joka sisältää yritysten tilinpäätöstietoja. Rakennetilaston tasetietojen kautta saadaan koko sektorille määrättyä kirjanpitoarvoiset rahoitusvarojen ja -velkojen kokonaissuureet sekä jonkin verran vaadekohtaista tietoa. Yritysten rakennetilaston tiedot ovat vuositasoisia eivätkä siten ole käytettävissä rahoitustilinpidon uusimpien neljännesten laskentaan.

Edellä mainittujen tärkeimpien tietolähteiden lisäksi täydentävinä tietoina ja vertailussa käytetään Tilastokeskuksen luottokantatilastoja, Tilastokeskuksen Virati-aineistoa, Suomen Pankin arvopaperiaineistoa ja Työeläkevakuuttajien (TELA) sijoitusseurantakyselyä.

Yhteenvetoprosessi

Rahoitustilinpito on tasapainotettu tilastojärjestelmä, joten sektorikohtaiset lähdetiedot täytyy sovittaa yhteen. Yhteensovitus tehdään vastinsektoreittain vaade vaateelta niin, että kullekin sektorin saamis- ja velkaerälle löytyy vastinkirjaus toisen sektorin saamisissa/veloissa. Poikkeavat tiedot arvioidaan ja sovitetaan yhteen. Lähdeaineisto analysoidaan samalla tarkasti ja mahdolliset yhteensopimattomuudet tulevat esiin. Lopullisen tiedon valinnassa painotetaan luotettavuutta ja systemaattista tietolähteiden käyttöä sekä sektorin rahoitustaseen kokonaisuutta (rahoitusvarojen tai velkojen yhteissummia). Yhteenvedossa osa tiedoista, joille ei ole suoraa tietolähdettä, lasketaan vastinsektoritietojen perusteella. Esimerkiksi suuri osa kotitaloussektorin tiedoista perustuu vastinsektoritietoihin.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Rahoitustilinpito on pääasiassa muista tilastoista johdettu tilasto. Täten lähdetilastojen laadulla on ratkaiseva merkitys tilaston luotettavuuden kannalta. Koska lähdetilastoja on erityyppisiä, epävarmuustekijöitäkin on monenlaisia.

Oman haasteensa rahoitustilinpidon laadintaan tuovat lähdetilastojen poikkeamat kansantalouden tilinpidon määritelmistä. Poikkeamat koskevat etenkin rahoitusvarojen arvostusperiaatetta sekä vaateiden ja tilastoyksikköjen luokituksia. Rahoitustaloustoimista (virroista) on lisäksi joissain aineistoissa vain niukasti tietoa, jolloin tietoja on estimoitava esimerkiksi taseiden muutoksen avulla.

Yhteenvetoprosessissa sektorikohtaiset tiedot sovitetaan yhteen tasapainotetuksi kokonaisuudeksi. Prosessissa arvioidaan vaihtoehtoisten tietolähteiden luotettavuutta. Näin voidaan hallita epävarmuustekijöitä ja paljastaa virhelähteitä. Yhteenvedo onkin keskeisessä roolissa tilaston luotettavuuden kannalta.

Yksi keino arvioida rahoitustilinpidon tarkkuutta on tarkastella rahoitustilejä suhteessa kansantalouden reaalitylinpidon kirjauksiin. Nettoluotonanto on (reaali-)sektoritilien tasapainoerä, jonka tulee täsmätä

rahoitustilien sisältämään nettorahoitustaloustoimet-erään. Poikkeamaa kutsutaan tilastolliseksi eroiksi, jota voidaan tarkastella sektorikohtaisesti. Monissa muissa maissa tilastollista eroa ei näytetä lainkaan, vaan tilit tasapainotetaan.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus

Rahoitustilinpidon neljännesvuositiedot julkaistaan noin kolmen kuukauden viiveellä. Rahoitustilinpidon vuositiedot julkaistaan noin 6 kuukauden viiveellä heinäkuussa. Kesällä vuositietojen laadinnan aikaan on edellisvuoden osalta käytettävissä kattavammat lähteet kuin neljännesvuositietoja aiemmin laadittaessa. Menetelmämuutoksista yms. johtuvia aikasarjakorjauksia tehdään tarvittaessa pitkällekin taaksepäin ja niistä johtuen luvut voivat muuttua merkittävästi. Tilastokeskuksen seuraavien julkistusten tarkat julkistamispäivät löytyvät tämän sivuston kohdasta Tulevat julkistukset.

5. Tietojen saatavuus

Rahoitustilinpito julkaistaan viisi kertaa vuodessa Tilastokeskuksen verkkosivuilla. Neljännesvuosittaiset aikasarjat ovat saatavilla verkkosivuilla vuoden 1997 viimeisestä neljänneksestä alkaen. EKT95:n mukaiset vuosisarjat ovat saatavilla vuodesta 1995 alkaen. Vuosilta 1970-1994 on saatavissa vuositasoisia tasesarjoja, jotka eivät ole EKT95:n mukaisia.

Euroopan Keskuspankki julkaisee neljänneksittäin kansallisiin rahoitustilinpitoihin pohjautuvan euroalueen rahoitustilinpidon sekä kansallisia rahoitustilinpidon tietoja omilla verkkosivuillaan.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Rahoitustilinpidon aikasarjojen tiedot ovat pääosin vertailukelpoisia vuodesta toiseen.

Neljännesvuosisarjojen vertailukelpoisuus

Rahoitustilinpidon neljännesvuositietojen tuotannosta vastasi aiemmin Suomen Pankki. Työnjaon muutoksesta johtuen Tilastokeskuksen verkkosivuillaan julkistamat tilaston neljännesvuosittaiset aikasarjat perustuvat tilastovuoden 2009 viimeiseen neljännekseen asti pääosin Suomen Pankin laskelmiin. Tilastokeskus on tehnyt lainojen ja talletusten luokittelun joiltain osin eri tavoin kuin Suomen Pankki, minkä vuoksi näiden vaateiden tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia ennen tilastovuotta 2010 ja siitä eteenpäin. Tietolähteiden muutokset ovat myös voineet vaikuttaa tietojen vertailtavuuteen. Neljännesvuosittaiset aikasarjat ovat saatavilla kantojen osalta vuoden 1997 viimeisestä neljänneksestä alkaen ja rahoitustaloustoimien osalta vuoden 1998 ensimmäisestä neljänneksestä alkaen.

Vuosisarjojen vertailukelpoisuus

Rahoitustilinpidon vuodesta 1995 alkavien vuositasoisten EKT95-aikasarjojen tiedot ovat pääosin vertailukelpoisia vuodesta toiseen. Vapaaehtoiset eläkerahastot siirrettiin työeläkelaitoksista vakuutuslaitoksiin vuodesta 2000 alkaen, mikä tuo katkoksen aikasarjoihin. Tietolähteiden muutokset voivat myös vaikuttaa tietojen vertailtavuuteen. Esimerkiksi yrityssektorin laskentaan käytetyt tietolähteet ovat tulleet kattavammiksi matkan varrella.

Vuosien 1970-1994 taseaikasarjat poikkeavat EKT95:n mukaisista aikasarjoista merkittävästi kattavuuden, yksiköiden luokittelun, varojen arvostuksen sekä laadintamenetelmien osalta. Tärkeimmät poikkeamat ovat:

- Henki- ja eläkevakuutussäästöjä ja muita vakuutussaamisia ei ole tilastoitu rahoitusvaroina.
- Johdannaisia ei ole tilastoitu.
- Osakkeet ja muut arvopaperit on arvostettu pääsääntöisesti nimellisarvoon tai muuhun kirjanpitoarvoon.
- Osakkeiden ja osuuksien osalta kattavuus on puutteellinen.
- Muihin saamisiin ja velkoihin (AF7) on luettu eriä, joita ei ole voitu kohdentaa muihin vaateisiin.
- Työeläkelaitokset on luokiteltu vakuutuslaitoksiin (S.125).
- Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt sisältyvät yrityssektoriin (S.11).
- Muut rahoituslaitokset (S.123) sisältävät myös muut luottolaitokset kuin pankit sekä rahoitusta avustavat laitokset.
- Vuosina 1970-1975 valtion liikelaitokset sisältyvät valtiosektoriin.
- Kotitalouksien ja yritysten tiedot perustuvat osittain arvioihin.
- Yrityssektorin sisäisten saamisten ja velkojen kattavuus on puutteellinen.

Neljännesvuosisarjojen ja vuosisarjojen keskinäinen vertailukelpoisuus

Rahoitustilinpidoon neljännesvuositiedot eivät täysin vastaa vuositietoja. Tilastovuosien 1997-2009 osalta tämä johtuu siitä, että neljännesvuositiedot on tuotettu Suomen Pankissa kun taas vuositiedot on tuotettu Tilastokeskuksessa. Tilastovuosien 2010-2011 osalta tämä johtuu siitä, että neljännesvuosi- ja vuositiedot on laadittu erillisissä tuotantoprosesseissa ja vuositietoja laadittaessa on ollut käytössä kattavammat lähdeaineistot. Tilastovuodesta 2012 lähtien sekä vuosi- että neljännesvuositilasto on laadittu samassa järjestelmässä.

7. Eheys ja yhtenäisyys

Tilastokeskus laatii ja julkaisee julkisyhteisöjen rahoitustilinpitoa neljännesvuosittain kolmen kuukauden viiveellä. Myös Rahoitustilinpitoilasto sisältää julkisyhteisöjen tiedot ja ne ovat täysin yhtenevät noin 30 päivää aiemmin julkaistun julkisyhteisöjen rahoitustilinpidoon tietojen kanssa. Tilastojen julkaisutarkkuus ei kuitenkaan kaikilta osin ole sama, vaan julkisyhteisöjen rahoitustilinpito esittää julkisyhteisöjen tiedot tarkemmalla tasolla kuin rahoitustilinpito.

Rahoitustilinpito koostuu monien eri lähdetilastojen tiedoista. Käsitteelliset poikkeamat ja tasapainotus aiheuttavat sen, ettei tilasto ole kaikilta osin täysin yhtenevä lähdetilastojen kanssa. Tietojen vertaaminen lähdetilastojen tietoihin ei myöskään näistä syistä aina ole mielekäästä.

Lisätietoja

Martti Pykäri 09 1734 3382

Vastaava tilastojohtaja:

Leena Storgårds

rahoitus.tilinpito@tilastokeskus.fi

<http://tilastokeskus.fi/til/rtp/index.html>

Lähde: Rahoitustilinpito, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

*Tietopalvelu, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220
www.tilastokeskus.fi*

*Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi*

*ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1795-4886 (pdf)*